

SÖKANDE

Vindkompaniet i Mörbylånga AB, 556675-7497, Box 45, 380 62 Mörbylånga
Ombud: Advokaten Bo Hansson, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB,
Box 4291, 203 14 Malmö

SAKEN

Tillstånd till gruppstation för vindkraft på fastigheten Gällivare kronoöverlopps-
mark 2:1, Gällivare kommun

Kod enligt SFS (1998:899): 40.90
Avrinningsområde: 4:I Kalix älv
Koordinater: N=7 510 250 E=718 000 (SWEREF 99 TM)

DOMSLUT

Tillstånd

Miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen och lämnar Vindkompaniet i Mörbylånga AB tillstånd enligt 7 kap. 28 a § och 11 kap. miljöbalken att på fastigheten Gällivare Kronoöverloppsmark 2:1 i Gällivare kommun uppföra och under en tid av trettio år från det att lagakraftägande avgörande föreligger i tillståndsdelen driva en gruppstation för vindkraftverk med högst 30 vindkraftverk och en sammanlagd uteffekt om högst 90 MW. Tillståndet omfattar även nödvändiga installationer och erforderlig ledningsdragnings inom gruppstationen.

Villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska anläggningen uppföras och verksamheten bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad Vindkompaniet slutligt uppgivit eller åtagit sig i målet.
2. Vindkompaniet ska för varje vindkraftverk ställa säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda med etthundratusen (100 000) kr i 2006 års penningvärde (KPI) för november månad. Säkerheten får utgöras av pant eller borgen och ska efter uppräknings med konsumentprisindex prö-

vas av miljödomstolen. Verksamheten får inte tas i drift innan ekonomisk säkerhet ställts och denna godkänts av miljödomstolen.

3. Vindkompaniet ska till tillsynsmyndigheterna senast en månad innan byggnads- och anläggningsarbetena påbörjas, lämna in en skriftlig arbets- och tidsplan. Av planen ska framgå de olika byggnads- och anläggningsmomenten. Ritningar över slutlig utformning av gruppstationen ska inges till tillsynsmyndigheterna inom tre månader från det att anläggningsarbetena avslutats.

4. Anläggande av vägar för vindkraftverkens behov ska ske i samråd med tillsynsmyndigheterna. Kan parterna inte enas äger endera parten hänskjuta frågeställningen till miljödomstolen för avgörande.

5. Vindkraftverkens exakta positioner ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheterna. Vid anläggande av vägar ska sökanden eftersträva att påverkan på områdets hydrologi minimeras.

6. Vindkompaniet ska i god tid och senast en månad innan byggnadsföretaget påbörjas informera Post- och telestyrelsen, Försvarsmakten och Luftfartsstyrelsen om varje verks koordinatposition och totalhöjd i meter över havet.

7. Vindkraftverkens totalhöjd ska vara högst 130 meter. Rotorns diameter ska vara högst 100 meter.

8. Samtliga vindkraftverk ska ges en enhetlig utformning och diskret färgsättning.

9. Vindkraftverken ska utrustas med åskledare samt med automatstopp som medför att dessa stannar vid viss maximal vindhastighet respektive viss lägsta temperatur.

10. Vindkraftverken ska förses med sådan utmärkning, t.ex. hinderbelysning, som vid uppförandetidpunkten föreskrivs från Försvarsmaktens respektive Luftfartssty-

relsens sida. Hinderbelysningen ska avskärmats så att den ej blir störande under horisontalplanet.

11. Vindkompaniet ska senast en månad efter det att anläggningsarbetena är slutförda anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Temporärt nyttjade markytor under anläggningstiden, såsom upplags- eller uppställningsplatser - dock ej kranuppställningsplatser, ska återställas snarast möjligt och senast två år efter att anläggningsarbetet avslutats.

12. Före driftsättning av vindkraftverk ska varningsskyltar sättas upp med information om risk för nedfallande snö och is. Utformningen och placeringen av skyltarna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheterna.

13. Buller från vindkraftverken får under hela dygnet som riktvärde inte överskrida ekvivalent ljudnivå om 40 dB(A) utomhus vid bostad. Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids, medför skyldighet för bolaget att vidta åtgärder så att värdet innehålls.

14. Vindkraftverken får inte ge upphov till skuggtider vid bostäder överstigande 8 timmar faktisk skuggtid per år.

15. Kemiska produkter (exempelvis oljor) och farligt avfall (exempelvis använda oljeprodukter) ska hanteras och förvaras på tät yta utan avlopp, under tak och i övrigt på sådant sätt att eventuellt spill och läckage kan samlas upp. De kemiska produkterna och det farliga avfallet ska vara noggrant märkta med sitt innehåll.

16. Byggstart ska ske före den 1 maj, det vill säga innan häckningssäsongen inleds.

17. Vindkompaniet ska tillse att områden innehållande vegetationstyperna

7160 Mineralrika källor och källkärr av fennoskandisk typ, 6150 Alpina och subalpina silikatgräsmarker och 9010 Västlig taiga helt undviks vid slututformningen av gruppstationen.

18. Vindkompaniet ska, intill en högsta kostnad av 250 000 kr, i samarbete med berörd sameby och tillsynsmyndigheten genomföra en utvärdering av påverkan på ren under uppförande- och driftsfasen.

19. Skriftlig anmälan, omfattande en arbets- och tidsplan, ska göras till tillsynsmyndigheterna och berörd sameby senast en månad innan gruppstationen permanent tas ur drift. Tillsynsmyndigheten ska godkänna anmälan. Av anmälan ska framgå vilka åtgärder som avses vidtas för att återställa området. Återställningsåtgärder ska genomföras i samråd med den kommunala byggnämnden. Senast två år sedan gruppstationen tagits ur drift ska återställningen vara utförd. Gruppstationen anses ha tagits ur drift när verksamhetsutövaren skriftligen anmält detta till tillsynsmyndigheten eller när ett år förflutit utan att något i gruppstationen ingående vindkraftverk varit i drift.

Dispens

Miljödomstolen, som beslutar att med stöd av 21 kap. 3 § miljöbalken pröva i målet föreliggande dispensfrågor, lämnar Vindkompaniet i Mörbylånga AB dispens från det i punkt 2 i de för naturreservatet Kaitum fjällurskog gällande reservatsbestämmelserna intagna förbudet mot att fälla växande eller döda träd för annat ändamål än att tillvarata vindfällan genom att bolaget ges rätt att i den omfattning som krävs för anläggande av vindkraftparken fälla träd.

Prövotid

Frågan om åtgärder för att begränsa verksamhetens påverkan på fågellivet inom området uppskjuts under en prövotid av två år från det att verksamheten tas i drift. Vindkompaniet i Mörbylånga AB ska underrätta miljödomstolen och tillsynsmyndigheterna om när verksamheten tas i drift.

Vindkompaniet ska, intill ett belopp av högst 500 000 kr i 2006 års penningvärde (KPI), i samråd med tillsynsmyndigheten upprätta och under två år utföra ett kon-

trollprogram i syfte att inventera och dokumentera fågellivet i området kring Sjisjka. I programmet ska ingå en inventering av, förutom rovfåglarna i området, även s.k. rödlistade fågelarter och andra fågelarters täthet i och omkring Sjisjka. Förslag till kontrollprogram ska tas fram i samarbete med utomstående sakkunnig och tillställas tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att miljödomstolens deldom vunnit laga kraft. Programmet ska även omfatta kontroller, uppföljning och registrering av faktorer som kan påverka örn-, falk- och vråkhäckningarna samt hur dessa arters häckning påverkas av den ansökta verksamheten.

Vindkompaniet ska senast tre månader efter avslutat kontrollprogram skriftligen till miljödomstolen redovisa resultatet av de ornitologiska undersökningarna

Igångsättningstid

Tiden för igångsättande av verksamheten bestäms till fem år från det att domen vunnit laga kraft.

Verkställighetstillstånd

Vindkompaniet i Mörbylånga AB medges rätt att ta tillståndet i anspråk utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft.

Övrigt

Miljödomstolen avslår i målet framställda yrkanden som inte behandlas ovan.

BAKGRUND

Den 13 juli 2004 ansökte Vindkompaniet i Mörbylånga AB (Vindkompaniet) hos Umeå tingsrätt, miljödomstolen, om tillstånd att på lågfjället Sjisjka i Gällivare kommun uppföra och driva en gruppstation med högst 30 vindkraftverk och en sammanlagd uteffekt om högst 90 MW. Sedan ansökan kungjorts och kritik under skriftväxlingen i miljödomstolen riktats mot den vägdragning som förutsattes i ansökan ingav Vindkompaniet den 3 april 2006 en ny ansökan som helt ersatte den tidigare. I den nya ansökan erfordrades inte någon omfattande väganläggning för etablering av vindkraftanläggningen utan avsikten var att vindkraftverken skulle transporteras fram till Sjisjka med järnväg. Till den nya ansökan fogades en ny miljökonsekvensbeskrivning. Vidare ingavs en kompletterande miljökonsekvensbeskrivning avseende Kaitum fjällurskogs Natura 2000-område för prövning enligt 7 kap. 28 a § - 7 kap. 29 § miljöbalken. Kommunfullmäktige i Gällivare kommun begärde den 4 december 2006 att regeringen skulle förbehålla sig prövningen av verksamheten enligt 17 kap. miljöbalken vilket regeringen beslutade göra den 21 december 2006. Miljödomstolen överlämnade därefter den 30 mars 2007, med eget yttrande enligt 21 kap. 7 § miljöbalken, frågan om tillåtligheten av verksamheten till regeringens avgörande.

I ett beslut den 19 december 2007, nr 19, tillät regeringen en gruppstation för vindkraft omfattande högst 30 vindkraftverk med en maximal höjd på 130 meter och med en sammanlagd uteffekt på 90 MW på lågfjället Sjisjka i Gällivare kommun.

Regeringen överlämnade ärendet till Umeå tingsrätt, miljödomstolen, för fortsatt prövning av ansökan.

Yttranden över ansökan har lämnats av Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Miljö- och byggnämnden i Gällivare kommun, Sveriges Ornitologiska förening och Norrbottens Ornitologiska förening samt av Girjas sameby.

Yrkanden och förslag om villkor har lämnats, vilka kommer att framgå närmare i det följande.

Miljödomstolen har beslutat att med stöd av 21 kap. 3 § miljöbalken pröva frågan om dispens från för området gällande reservatsföreskrifter.

YRKANDEN M.M.

Vindkompaniet i Mörbylånga AB (Vindkompaniet) ansöker om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att på fastigheten Gällivare kronoöverloppsmark 2:1 i Gällivare kommun uppföra och driva en gruppstation för 30 vindkraftverk med en sammanlagd uteffekt om högst 90 MW. Vindkompaniet hemställer att miljödomstolen:

1. bestämmer igångsättningstiden enligt 22 kap 25 § andra stycket miljöbalken till 5 år från lagkraftvunnet tillstånd,
2. bestämmer att tillståndet ska gälla i 30 år från lagkraftvunnet tillstånd,
3. godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen,

4. bestämmer att blivande tillstånd innefattar nödvändiga installationer och erforderlig ledningsdragning inom gruppstationen, samt att miljödomstolen
5. förordnar att blivande tillstånd får tas i anspråk utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft.

Vindkompaniet har vidare yrkat att miljödomstolen meddelar dispens från det i punkt 2 av det för naturreservatet Kaitum fjällurskog gällande reservatsbestämmelserna intagna förbudet mot att fälla växande eller döda träd för annat ändamål än att tillvarata vindfällan genom att medges rätt att fälla träd i den omfattning som krävs för anläggande av vindkraftparken.

Vindkompaniet har slutligen yrkat dispens från det enligt beslut av Länsstyrelsen i Norrbottens län den 24 mars 1972 om skydd för landskapsbilden i Norrbottens fjällvärd gällande förbudet mot att uppföra byggnad inom reservatsområdet.

Naturvårdsverkets och Kammarkollegiets inställning redovisas nedan under rubriken Yttranden.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har godtagit Vindkompaniets yrkanden med undantag för yrkandet om verkställighetstillstånd och yrkanden om dispens såvitt avser reservatsföreskriften om förbud mot avverkning och från förordnandet om skydd för landskapsbilden.

Miljö- och byggnämnden i Gällivare kommun har inte framfört någon erinran mot Vindkompaniets yrkanden

Sveriges Ornitologiska förening och Norrbottens Ornitologiska förening har bestritt bifall till Vindkompaniets yrkanden.

Girjas sameby har förklarat att man inte har någon erinran mot att vindkraftparken kommer till stånd.

ANSÖKAN

Vindkompaniets ansökan innehåller i huvudsak följande.

Vad ansökan avser

Ansökan avser en gruppstation för vindkraft med högst 30 st vindkraftverk. Vindkraftverken har en maximal navhöjd på 80 meter och rotordiametern är maximalt 100 meter. Totalhöjden blir maximalt 130 meter. Beräkningarna i dokumenten utgår från ett aggregat på 2,75 MW. Etableringen omfattar även bilvägar inom vindkraftparken med anslutning av en cirka 3,5 km lång bilväg till Lappberg station och järnvägen. All logistik sker med ett särskilt framtaget system som bygger på järnvägs-transport fram till Lappberg station. Elkablar kommer att förläggas i mark med anslutning till befintlig 130 kV-kraftledning vid Lappberg station.

Om gruppstationen uppförts idag skulle sannolikt varje vindkraftverk få en effekt om 2,75 MW. Teknikutvecklingen går emellertid mycket snabbt varför det är olämpligt att precisera varje vindkraftverks högsta uteffekt i tillståndsmeningen. När den sammanlagda uteffekten anges bör denna utveckling beaktas. Härav följer att den sammanlagda uteffekten i yrkandet angivits till 90 MW i stället för 82,5 MW.

Det är vindkraftverkens höjd och rotorbladens längd som avgör hur landskapsbilden förändras samt vilket buller respektive skuggor som varje vindkraftverk genererar. I tillståndet bör därför dessa mått maximeras. På grund av teknikutvecklingen föreslår Vindkompaniet att preciseringen sker i villkorsform.

Utplaceringen av vindkraftverken blir symmetrisk. Vindkraftverken ges en enhetlig utformning och färgsättning. Avståndet mellan varje vindkraftverk kommer att vara mellan 270 och 600 meter.

Genom området löper, som ovan angivits, en 130 kV kraftledning. Kraftledningen, som ägs av Vattenfall Regionnät AB, löper parallellt med järnvägen vid foten av Sjisjka. Elektriciteten som vindkraftverken producerar matas in på denna kraftledning. Ett kabelsystem med transformering till 130 kV byggs för att möjliggöra inmatning av elproduktionen. Ledig kapacitet finns i kraftledningen.

Kraften till Malmfälten kommer idag från vattenkraftverk som ligger söder respektive väster om fälten. Den ansökta verksamheten hamnar endast 25 km söder om Kiruna, vilket innebär att elproduktionen hamnar närmare förbrukningsområdet, med mindre överföringsförluster som följd.

Områdesbeskrivning

Verksamhetsområdet

Gruppstationen planeras att uppföras på lågfjället Sjisjka, cirka 25 km söder om Kiruna tätort, Gällivare kommun, Norrbottens län. Verksamhetsområdets totala areal omfattar cirka 17 ha. Häri ingår även stickspår vid Lappberg station, uppställningsyta där invid samt nyanlagd väg från Lappberg station upp på lågfjället Sjisjka.

Landskapet

Lågfjället Sjisjka ligger inom Kaitums fjällurskogsreservat. Naturreservatets totala yta är 901 kvadratkilometer och det bildades under år 2000 genom att Kaitum urskogsreservat och Kaitum domänreservat slogs samman. Området ingår numera även i EU:s ekologiska nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Sedan 1972 omfattas området också av landskapsbildskydd jämlikt 19 § naturvårdslagen. Kaitum fjällurskog ingår i en kedja av naturreservat som ligger längs fjällranden. Reservatet karaktäriseras av terrängtäckande barrskogar, vidsträckta våtmarker och fjällbjörksklädda lågfjäll. Barr- och fjällbjörksskogar täcker vardera en tredjedel av reservatet, medan resterande del utgörs av våtmarker, fjällhed och vatten. Gränslinjen för obrutet fjäll går cirka 5 km nordväst om Sjisjkas topp, eller cirka 2 km från

anläggningens ytterkant åt det hållet. 8 km syd-sydväst återfinns Sjaunja naturreservat som ingår i världsarvsområdet Lapponia.

Området runt lågfjället Sjisjka domineras, i västlig och östlig riktning, av vidsträckt våtmarker. Norr- och söderut förekommer mer av frisk lövskog med inslag av ett fåtal barrträd. I området ovanför myrmarkerna övergår vegetationen till partier av mossrik hedbjörkskog med fältskikt av ris, företrädesvis blåbär och kråkbär, samt ett bottenskikt av lavar och mossor. På en höjd av cirka 600 meter över havet övergår björkskogsregionen till den lågalpina regionen där kalvfjället tar vid. Höjden över havet varierar mellan cirka 500 meter på våtmarksnivå till drygt 700 meter på bergstoppen.

Infrastruktur

Omgivningarna kring lågfjället Sjisjka är påverkade av järnvägen, Malmbanan, som går mellan Gällivare och Kiruna och av en 130 kV kraftledning. Malmbanan skär genom området på ett avstånd av cirka 3 km öster Sjisjkas topp i en nord-sydlig riktning. Kraftledningen följer i stort sett järnvägens dragning. Vintern 1999 - 2000 anlade Vattenfall en vinterväg från Kalixforsbron till Lappberg, och på uppdrag av Banverket monterade man också 42 meter höga kommunikationsmaster vid Lappberg och vid renskötarbyn Sjisjka cirka två km öster om Sjisjkas topp. Schaktning med bandtraktor har utförts längs vintervägens sträckning.

VILLKOR

Vindkompaniet har lämnat förslag till villkor. Såvitt avser punkterna 1, 3-16 och 18-19 i domslutet överensstämmer de föreskrivna villkoren med vad Vindkompaniet slutligen föreslagit.

Vindkompaniet har vidare föreslagit följande villkor.

Vindkompaniet ska, innan anläggningsarbete påbörjas, hos Länsstyrelsen i Norrbottens län ställa säkerhet enligt 16 kap 3 § miljöbalken med 100 000 kr, i 2006 års penningnivå, för varje vindkraftverk som uppförs avseende kostnaderna för efterbehandling och andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Beloppet ska uppräknas med KPI. Tillståndet får inte tas i anspråk förrän säkerhet ställts.

Kontrollprogram avseende fågelfaunan

Vindkompaniet åtar sig, intill ett belopp av högst 500 000 kr i 2006 på års penningnivå, att i samråd med tillsynsmyndigheten upprätta och under två år utföra ett kontrollprogram i syfte att kontrollera om, och i så fall hur, örn-, falk- och vråkhäckningar påverkas av den ansökta verksamheten. Förslag till kontrollprogram under prövotiden ska tas fram i samarbete med utomstående sakkunnig och tillställas tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att miljödomstolens deldom vunnit laga kraft. Programmet ska omfatta kontroller, uppföljning och registrering av faktorer som kan påverka örn-, falk- och vråkhäckningarna.

Vindkompaniet ska senast tre månader efter avslutat kontrollprogram skriftligen till miljödomstolen redovisa resultatet av de ornitologiska undersökningarna.

YTTRANDEN

Naturvårdsverket

Naturreseptat och landskapsbildsförordnande

Naturvårdsverket vidhåller att ansökan bör avslås med anledning av vad som gäller enligt naturreseptatsbestämmelserna och med anledning av förordnandet om landskapsbildsskydd (se bl.a. yttrande från 2006-10-13).

Underlag för prövningen och villkor

Naturvårdsverket vidhåller att anläggningens närmare utformning, bl.a. vägdragningar, ledningar och fundament, ska ingå som en del av prövningen. Naturvårdsverket har förståelse för att placeringen av vägar, fundament m.m. inte alltid kan preciseras exakt. Dock anser verket att sökanden kan ange inom vilken korridor en väg planeras eller inom vilket avgränsat område ett fundament ska placeras. I annat fall är det svårt att ta ställning till vilken påverkan som bl.a. vägdragningen får på Natura 2000-habitat och arter som avses att skyddas (se bl.a. yttrande från 2006-10-13). Naturvårdsverket konstaterar härvid att något nytt underlag inte inkommit i ärendet, utan att det fortfarande saknas en fastlagd utformning av anläggningen. Sådant underlag fordras även för att kunna fastställa lämpliga försiktighetsmått i form av villkor för verksamheten.

För det fall ärendet inte kompletteras anser verket att följande av bolaget föreslagna villkor bör ändras.

För att förebygga hydrologisk påverkan och skada på Natura 2000-habitat bör villkor 17 omformuleras. Naturvårdsverket anser inte att farhågorna avseende projektets hydrologiska påverkan är överdrivna. Bolaget framhåller i yttrande daterat 2007-02-12 att naturtyperna 4080 och 7140 inte utgör prioriterade naturtyper. Naturvårdsverket vill klargöra att enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken får tillstånd enligt 7 kap. 28 a § endast lämnas om åtgärden eller verksamheten inte kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer som avses att skyddas i området. Detta gäller oavsett om naturtyperna är prioriterade eller inte.

Villkor 17 bör därför ges lydelsen:

"Vindkompaniet ska tillse att naturtyperna 4080, Subarktiska videbuskmarker, 7140, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr av fennoskandisk typ, 7160, Mineralrika källor och källkärr av fennoskandisk typ, 6150, Alpina och subalpina silikatgräsmarker och 9010, Västlig taiga helt undviks vid utformningen av vägar, vindkraftverk och övriga anläggningskomponenter samt att hydrologisk påverkan på dessa områden inte uppkommer vid utförande och drift av anläggningen. Anläggande av vägar och ledningar får heller inte ske i höjdområdet ovanför uppräknade naturtyper."

Med anledning av denna formulering av villkor 17 saknas behov av andra meningarna i det föreslagna villkor 5.

Kammarkollegiet

Dispens från föreskrifter för naturreservatet Kaitum fjällurskog

Regeringen har efter förbehåll enligt 17 kap. 3 § miljöbalken prövat tillåtligheten, lokaliseringen av en gruppstation för vindkraftverk på lågfjällets Sjisjka, Gällivare kommun. Tillåtlighetsprövningen utgör ett led i tillståndsprövning av den miljöfarliga verksamheten. Av regeringsbeslutet framgår dock att tillstånd enligt naturreservatsföreskrifter och landskapsbildsförordnande prövas i annan ordning.

Fråga om dispens från föreskrifterna för naturreservatet skall prövas av miljödomstolen. Enligt 7 kap. 7 § andra stycket krävs särskilda skäl för att meddela dispens från föreskrifter för naturreservatet. Av förarbetena (prop. 1997/98:45 del 2 s. 75) uttalas att " Avsikten med ett beslut om inrättande av naturreservat skall vara att skapa ett definitivt skydd. Endast undantagsvis skall avsteg från skyddet kunna göras. Normalt skall undantag inte tillåtas för exploateringsföretag. Innan beslut fattas av någon vikt bör Naturvårdsverket få yttra sig." Av 7 kap. 26 § miljöbalken framgår att dispens ges endast om det är förenligt med föreskrifternas eller förbudets syfte.

Syftet med reservatet framgår av länsstyrelsens beslut 2000-04-28. Det är att bevara landskapets opåverkade karaktär och att inom ramen för detta mål ge möjligheter till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur. För reservatet finns föreskriften att det är förbjudet att bedriva skogsbruk. Utan länsstyrelsens tillstånd är det otillåtet att bl.a. dika och dämna. Under rubriken upplysningar uttalas att "För vindkraftsutbyggnad gäller vidare länsstyrelsens fastställda policydokument (nr 7:98)". I detta dokument uttalas på sidan 14 överst "Där vindkraftverk är lämpliga ur vindsynpunkt, kan de allmänna intressena vara så stora att de inte kan tillåtas. Typiska sådana områden är naturreservat, naturvårdsområden och nationalparker".

I Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:8) om natur- och kulturresevat enligt 7 kap. miljöbalken uttalas till 7 kap. 7 § miljöbalken bl.a. " Särskilda skäl bör anses föreligga om åtgärden har en i huvudsak positiv inverkan på områdets prioriterade bevarandevärden. Angelägna allmänna intressen kan i vissa fall utgöra särskilda skäl för dispens från föreskrifter som meddelats för reservatet, om de är förenliga med förbudets eller föreskriftens syfte. Endast i undantagsfall bör enskilda intressen kunna utgöra särskilda skäl."

Naturvårdsverket har i dispensfrågan yttrat sig dels den 13 oktober 2006, dels den 19 mars 2008. Kollegiet åberopar dessa yttranden. Av dessa framgår att Naturvårdsverkets inställning är att dispens skall avslås. Kammarkollegiet delar Naturvårdsverkets inställning. Sökt verksamhet med vägdragning och dikning kommer enligt kollegiet inte att främja reservatets syfte. Den planerade verksamheten kommer inte att få en i huvudsak positiv inverkan på områdets bevarandevärden. Kollegiet konstaterar att genom reservatsbeslutet har man valt att gynna intresset av att bevara landskapet opåverkat för att ge möjlighet till naturupplevelse, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur. En avvägning som genom en dispensprövning

inte kan ändras till förmån för intresset av planerade åtgärder. Kammarkollegiet yrkar att dispens från naturreservatsföreskrifter skall avslås.

Villkor för verksamheten

Kammarkollegiet hänvisar i denna del till kollegiets tidigare yttranden. Länsstyrelsen i Norrbotten har i yttrande den 5 februari 2007 redovisat länsstyrelsens synpunkter på kostnader för återställning. Kollegiet ansluter sig till länsstyrelsens mening och yrkar att villkor 2 utformas i enlighet med länsstyrelsen yrkande. Naturvårdsverket har i yttrande den 19 mars 2008 yrkat att villkor 17 ändras. Kollegiet ansluter sig till Naturvårdsverkets förslag och yrkar att villkor 17 utformas i enlighet med Naturvårdsverkets förslag.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen motsätter sig till att dispens lämnas från reservatsföreskrifterna.

Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen i huvudsak anfört följande. Vid sin bedömning utgår länsstyrelsen alltid från syftet med reservatet. Av föreskrifterna framgår att syftet med reservatet är att bevara landskapets opåverkade karaktär så att urskogens och de olika fjäll- och fjällnära naturtypernas ekosystem får utvecklas naturligt. Syftet är även att – inom ramen för detta mål – ge möjligheter till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur. Utifrån syftet som det formulerats går man vidare och tittar på föreskrifterna. Anledningen till att man har föreskrifter är just att uppnå syftet med reservatet. Att påstå att föreskrifterna i första hand riktar sig till markägaren är en nyhet för länsstyrelsen. Det är enligt länsstyrelsen en felaktig uppfattning och ej den första tanke de har som formulerar dessa föreskrifterna.

Girjas sameby

Samebyn har ej anfört hinder mot att vindkraftanläggningen kommer till stånd.

DOMSKÄL

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljödomstolen finner att miljökonsekvensbeskrivningen i målet uppfyller de krav som bör ställas vid aktuell verksamhet. Miljökonsekvensbeskrivningen bör därför godkännas.

Tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken

Den planerade vindkraftparken är belägen inom naturreservatet Kaitums fjällskog-reservat som är utpekad som Natura 2000-område varför det även krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön där. Enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken får tillstånd lämnas endast om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte kan skada den

livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas och inte heller medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna. Vindkompaniet har i miljökonsekvensbeskrivningen detaljerat redovisat sin bedömning av företagets påverkan för relevanta vegetationstyper och arter. I miljökonsekvensbeskrivningen har påverkansgraden rangordnats i en skala med stegen ringa, liten, måttlig, betydande och mycket stor. För samtliga vegetationstyper och arter har risken för påverkan hänförs till intervallet obefintlig eller liten. Sökanden har gjort den samlade bedömningen att företaget endast kommer att medföra en ringa påverkan på Natura 2000-området. Sökanden har som förutsättning för denna bedömning angivit att vegetationstyperna ”Alpina och subalpina silikatgräsmarker” respektive ”Västlig taiga” samt ”Mineralrika källor och källkärr av fennoskandisk typ” undviks vid etableringen och att byggstart sker före fåglarnas häckningssäsong.

Vid miljödomstolens huvudförhandlingar har frågorna ytterligare belysts bl.a. av de konsulter som för bolagets räkning utfört undersökningar av områdets flora och fågelfauna.

Miljödomstolen finner att den redovisning som sökanden lämnat i miljökonsekvensbeskrivningen, med de kompletteringar som lämnats vid miljödomstolens huvudförhandlingar, ger en redovisning som är tillräcklig för att bedöma företagets inverkan när det gäller intressena inom Natura 2000-området. När det gäller frågan om tillstånd till företaget enligt 7 kap. 28 a § första stycket miljöbalken upptar miljödomstolen följande. Genom att föreskriva villkor i enlighet med vad sökanden föreslagit beträffande vegetationstyperna ”Alpina och subalpina silikatgräsmarker”, ”Mineralrika källor och källkärr av fennoskandisk typ” och ”Västlig taiga” samt beträffande förläggning av byggnadsstarten före fåglarnas häckningssäsong kan undvikas att någon negativ inverkan i dessa hänseenden uppkommer. Miljödomstolen delar sökandens och regeringens bedömning att företaget, med föreslagna villkor, inte kommer att påverka miljön i Natura 2000-området på ett betydande sätt. Till följd härav föreligger enligt miljödomstolens mening förutsättningar för att meddela tillstånd till företaget enligt 7 kap. 28 a § första stycket miljöbalken.

Dispensfrågor

Vindkompaniet har yrkat att miljödomstolen meddelar dispens från det i punkt 2 av det för naturreservatet Kaitum fjällurskog gällande reservatsbestämmelserna intagna förbudet mot att fälla växande eller döda träd för annat ändamål än att tillvarata vindfällan genom att vindkompaniet medges rätt att fälla träd i den omfattning som krävs för anläggande av vindkraftparken. Vindkompaniet har vidare yrkat dispens från det enligt beslut av Länsstyrelsen i Norrbottens län den 24 mars 1972 om skydd för landskapsbilden i Norrbottens fjällvärd gällande förbudet mot att uppföra byggnad inom reservatsområdet.

Vindkompaniet har anfört att avverkning behövs för att ta bort träd som vuxit upp på den väg som byggdes i samband med att en anläggning för luftbevakning anlades under andra världskriget. Den upprädda vägen ska användas för att transportera upp vindkraftverken på Sjisjka.

Kammarkollegiet, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen har motsatt sig att dispens meddelas i angivna hänseenden.

Miljödomstolen gör följande bedömning

Enligt 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken krävs särskilda skäl för att meddela dispens från föreskrifter för naturreservatet. I förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45 del 2 s. 75) uttalas att "Avsikten med ett beslut om inrättande av naturreservat skall vara att skapa ett definitivt skydd. Endast undantagsvis skall avsteg från skyddet kunna göras. Normalt skall undantag inte tillåtas för exploateringsföretag. Innan beslut fattas av någon vikt bör Naturvårdsverket få yttra sig." Av 7 kap. 26 § miljöbalken framgår att dispens ges endast om det är förenligt med föreskrifternas eller förbudets syfte.

Som bakgrund till prövningen av dispensfrågan lägger miljödomstolen regeringens beslut beträffande tillåtligheten. Regeringen har härvid hänvisat till av Riksdagen antagna energipolitiska mål som innebär att el producerad från förnybara energikällor ska öka med 10 TWh från 2002 års nivå till 2010 och att det fastställts ett planeringsmål om en årlig produktion på 10 TWh el från vindkraft 2015.

Även om regeringen inte prövat dispensfrågorna måste till grund för avgörandet i tillåtlighetsfrågan ligga bedömningen att de föreskrifter det nu är fråga om inte utgör något tillåtlighetshinder. Vid prövningen beaktar miljödomstolen vidare att intrånget avser ett område med en yta på ca 17 ha av reservatets ca 90 000 ha. Företaget berör också en del av naturreservatet som redan tidigare är påverkad av mänsklig verksamhet. Sålunda skär Malmbanan och en 130 kV kraftledning i en nord-sydlig riktning genom området på ett avstånd av ca 3 km öster om Sjisjkas topp.

Med hänsyn till vad som sålunda redovisats finner miljödomstolen, även med beaktande av den restriktivitet vid dispensprövningen som enligt förarbetena till miljöbalken skall gälla, att förutsättningar föreligger för att meddela dispens såvitt avser förbudet mot trädfällning.

Beträffande förordnandet om skydd för landskapsbilden gör miljödomstolen följande bedömning.

Området omfattas av skydd för landskapsbilden enligt ett beslut av länsstyrelsen den 24 mars 1972 med stöd av 19 § i den dåvarande naturvårdslagen (1964:822).

Bl.a. Naturvårdsverket och länsstyrelsen har ansett att detta förordnande utgör hinder mot att företaget kommer till stånd.

Bolaget har å sin sida anfört att förordnandet enligt 9 § lagen om införande av miljöbalken (1998:811) alltjämt gäller och vid tillämpningen av miljöbalken skall anses som naturreservat. Sökanden har vidare anfört att förordnandet rätteligen borde ha annullerats såvitt avser områden som senare avsatts som naturreservat och att förordnandet i vart fall inte längre kan tillmätas någon självständig rättslig betydelse inom sådana områden.

Miljödomstolen anser att de synpunkter som redovisats ovan beträffande förbudet mot träddavverkning även i och för sig är tillämpliga beträffande landskapsskyddsfrågorna.

Miljödomstolen delar sökandens bedömning att förordnandet vid den prövning som nu skall ske efter det att naturreservatsförordnandet kommit till stånd inte kan tillmätas någon självständig betydelse.

Miljödomstolen konstaterar vidare att det i tredje stycket i den numera upphävda 19 § i naturvårdslagen stadgades att bestämmelserna inte skulle avse företag vars tillåtlighet skall prövas enligt vattenlagen eller miljöskyddslagen. I övergångsbestämmelser till de ändringar som skedde i naturvårdslagen 1974, varvid möjligheten till särskilt förordnade om skydd för landskapsbilden upphävdes, stadgades i punkt 6 att förordnanden som meddelats enligt 19 § i dess tidigare lydelse skulle gälla intill dess länsstyrelsen förordnade annat. Några senare övergångsbestämmelser av betydelse föreligger inte. Miljödomstolen gör den tolkningen att lagstiftarens avsikt varit att förordnande av ifrågavarande slag inte skall beaktas vid prövning enligt lagstiftning, såsom miljöbalken, där miljöhänsyn ingår som en väsentlig del av prövningen. Med hänsyn härtill finner miljödomstolen, vid den prövning som nu skall ske, att någon dispens från länsstyrelsens förordnade från 1972 inte erfordras. Något hinder mot den ansökta verksamheten på grund av förordnandet om skydd för landskapsbilden föreligger sålunda inte.

Tillstånd

Regeringen har genom sitt beslut den 19 december 2007 funnit anläggningen tillåtlig. Miljödomstolen har funnit att förutsättningar föreligger för att meddela tillstånd enligt 7 kap. miljöbalken. Domstolen har vidare funnit att dispens kan meddelas dels när det gäller reservatsbestämmelsernas förbud mot trädfällning, dels att någon dispens inte erfordras när det gäller det i beslutet om skydd för landskapsbilden intagna förbudet mot att uppföra byggnader inom reservatsområdet. Några tillåtlighetshinder föreligger därmed inte och tillstånd till verksamheten bör sålunda meddelas.

Anläggningens utformning

Naturvårdsverket har anfört att anläggningens närmare utformning, bl.a. vägdragningar, ledningar och fundament, ska ingå som en del av prövningen. Naturvårds-

verket har bl.a. anfört följande. Verket har förståelse för att placeringen av vägar, fundament m.m. inte alltid kan preciseras exakt. Verket anser dock att sökanden kan ange inom vilken korridor en väg planeras eller inom vilket avgränsat område ett fundament ska placeras. Det ligger enligt miljödomstolens mening i sakens natur att det vid den tidpunkt då tillståndsprövningen sker inte är möjligt att exakt redovisa vindkraftverkens placering och lokaliseringen av erforderliga vägar. Ett fastställande i ett tillståndsbeslutet av exakta lägen för vägar och vindkraftverk kan till och med medföra att lokaliseringen sker på ett sätt som vid efterföljande detaljprojektering visar sig inte vara optimalt för att minimera eventuella negativa effekter för miljön. Att tillståndsprövningen sker utan redovisning av detaljerade lägen synes för övrigt vara regelmässigt förekommande beträffande vindkraftanläggningar. Det är enligt miljödomstolens mening i dessa hänseenden tillräckligt med de villkor som föreskrivits om samråd med tillsynsmyndigheterna beträffande lokaliseringen.

Villkor

För företaget bör som Vindkompaniet föreslagit föreskrivas ett s.k. allmänt villkor.

Vindkompaniets förslag till villkor såvitt avser de frågor som berörs i punkterna 3-16 och 18-19 i domslutet har inte mött någon erinran. Miljödomstolen finner att villkoren är väl ägnade att begränsa de miljöstörningar som verksamheten kan orsaka. Villkor i dessa delar bör därför utformas i enlighet med Vindkompaniets förslag.

Ekonomisk säkerhet

Vindkompaniet har föreslagit att säkerhet för efterbehandlingen bestäms till 100 000 kr för varje vindkraftverk.

Länsstyrelsen har beträffande Vindkompaniets förslag beträffande efterbehandling anfört att säkerheten för varje vindkraftverk bör uppgå till 1 300 000 kr.

Vindkompaniet har anfört att det föreslagna beloppet bygger på att tornen för vindkraftverken uppförs i form av ståltorn.

Miljödomstolen godtar Vindkompaniets beräkning av säkerhetsbeloppets storlek. Beloppet överensstämmer med vad som i ett flertal avgöranden beträffande tillstånd till vindkraftanläggning synes utvecklats som praxis nämligen en säkerhet uppgående till ett belopp på mellan 65 000 kr och 100 000 kr för varje vindkraftverk för anläggningar med ståltorn.

Villkor till skydd för vissa vegetationstyper (villkor 17)

Naturvårdsverket har föreslagit att villkoret även ska avse naturtyperna 4080 Subarktiska videbuskmarker och 7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn av fennoskandisk typ.

Vindkompaniet har motsatt sig Naturvårdsverkets förslag till villkorsutformning.

Miljödomstolen anser inte att företaget kommer att få sådan inverkan på de av Naturvårdsverket berörda naturtyperna att det finns skäl att låta villkoret omfatta även dessa. Vidare skulle den av Naturvårdsverket föreslagna ändringen kunna medföra att möjligheterna att lokalisera verken alltför starkt begränsas. Villkoret bör därför utformas i enlighet med vad Vindkompaniet föreslagit.

Påverkan på fågellivet

Vindkompaniet har föreslagit att ett kontrollprogram ska tillskapas för att studera företagets inverkan på fågellivet.

Miljödomstolen anser att frågan om åtgärder för att begränsa verksamhetens påverkan på fågellivet bör bli föremål för ett prøvotidsförfarande. Vindkompaniet bör åläggas att utreda frågan under prøvotiden. Utredningsvillkoret bör utformas i enlighet med vindkompaniets åtagande om kontrollprogram.

Igångsättningstid

Vindkompaniets förslag på en igångsättningstid på fem år har inte mött någon erinran. Miljödomstolen finner att villkoret bör utformats enligt bolagets förslag.

Verkställighetsillstånd

Vindkompaniets yrkande om verkställighetstillstånd har bestritts av Länsstyrelsen.

Företagets tillåtlighet har avgjorts genom regeringen prövning. Miljödomstolen finner att förutsättningar föreligger för att meddela verkställighetstillstånd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga

Överklagande ska ges in till Umeå tingsrätt, miljödomstolen, senast den 13 juni 2008 och vara ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen.

Nils-Gunnar Elisson

Jerker Marklund

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Nils-Gunnar Elisson och miljørådet Jerker Marklund samt de sakkunniga ledamöterna Jörgen Hanaeus och Hans Petrini.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni är missnöjd med domen kan Ni överklaga den till miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Detta gör Ni genom att skriva ett överklagande som Ni skickar till miljödomstolen. Vad överklagandet skall innehålla framgår under **Överklagandets innehåll** nedan.

Överklagandet måste ha kommit in till **miljödomstolen** inom **tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven i slutet av domen. Miljödomstolen skickar överklagandet till miljööverdomstolen.

Om en part har överklagat domen, får också motparten överklaga den till miljööverdomstolen, även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut (s.k. anslutningsöverklagande). Även ett sådant överklagande skall skickas till miljödomstolen och måste ha kommit in till domstolen inom **en vecka** från den sista dag för överklagande som finns angiven i domen.

Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

Överklagandets innehåll

I överklagandet skall anges

1. att det riktar sig till miljööverdomstolen
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadress, yrke, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den överklagade domen med angivande av miljödomstolens namn och målnummer samt dag för domen,
4. den ändring som yrkas i miljödomstolens dom,
5. grunderna (skälen) för överklagandet, samt
6. de bevis som åberopas.

Observera

1. Överklagandet skall alltså vara riktat till miljööverdomstolen men lämnas eller skickas till miljödomstolen.
2. Till överklagandet skall bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.
3. Ytterligare upplysningar lämnas av miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på domens första sida.